

In ascensionem Christi

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΝΥΣΣΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΕΓΟΜΕΝΗΝ ΤΩΙ ΕΠΙΧΩΡΙΩΙ ΤΩΝ ΚΑΠΠΑΔΟΚΩΝ ΕΘΕΙ ΕΠΙΣΩΙΖΟΜΕΝΗΝ ΗΤΙΣ ΕΣΤΙΝ Η ΑΝΑΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΝΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ὡς γλυκὺς συνέμπορος τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ὁ προφήτης Δαβὶδ ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς τῆς ζωῆς εὐρισκόμενος καὶ πάσαις ταῖς πνευματικαῖς ἡλικίαις προσφόρως καταμιγνύμενος καὶ παντὸς τάγματος τῶν προκοπόντων συνεφαπτόμενος· τοῖς κατὰ θεὸν νηπίοις συμπαίζει, τοῖς ἀνδράσι συναγωνίζεται, παιδαγωγεῖ τὴν νεότητα, ὑποστηρίζει τὸ γῆρας, τοῖς πᾶσι πάντα γίνεται· στρατιωτῶν ὄπλον, ἀθλητῶν παιδοτρίβης, γυμναζομένων παλαίστρα, νικόντων στέφανος, ἐπιτραπέζιος εὐφροσύνη, ἐπικήδειος παραμυθία. οὐκ ἔστι τι τῶν κατὰ τὸν βίον ἡμῶν τῆς χάριτος ταύτης ἀμέτοχον· τίς προσευχῆς δύναμις, ἥς μὴ Δαβὶδ συνεφάπτεται; τίς ἑορτῆς εὐφροσύνη μὴ τοῦ προφήτου ταύτην φαιδρύνοντος; ὃ δὴ καὶ νῦν ἔστιν ἰδεῖν, ὅτι καὶ ἄλλως μεγάλην ἡμῖν οὖσαν τὴν ἑορτὴν μείζονα δι' ἑαυτοῦ ὁ προφήτης ἐποίησε προσφόρως τῇ ὑποθέσει τὴν ἐκ τῶν ψαλμῶν συνεισενεγκὼν εὐφροσύνην. ἐν μὲν γὰρ τῷ ἐνὶ πρόβατόν σε κελεύει γενέσθαι παρὰ τοῦ θεοῦ ποιμαίνον μενον καὶ οὐδενὸς τῶν ἀγαθῶν ὑστερούμενον, ᾧ καὶ πόα νομῆς καὶ ὕδωρ ἀναπαύσεως καὶ τροφή καὶ σκηνὴ καὶ 9.324 τρίβος καὶ ὄδηγία καὶ πάντα γίνεται ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς πρὸς πᾶσαν χρείαν τὴν ἑαυτοῦ χάριν προσφόρως καταμερίζων· δι' ὧν ἀπάντων παιδεύει τὴν ἐκκλησίαν, ὅτι χρὴ σε πρόβατον πρῶτον γενέσθαι τοῦ καλοῦ ποιμένος διὰ τῆς ἀγαθῆς κατηχῆς σεως πρὸς τὰς θείας τῶν διδαγμάτων νομάς τε καὶ πηγὰς ὀδηγούμενον εἰς τὸ συνταφῆναι αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτισμοῦ εἰς τὸν θάνατον καὶ μὴ φοβηθῆναι τὸν τοιοῦτον θάνατον· οὐ γὰρ θάνατος οὗτός ἐστιν, ἀλλὰ θανάτου σκιά καὶ ἐκτύπωμα.

Ἐὰν γὰρ πορευθῶ, φησὶν, ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι ὡς κακὸν τὸ γινόμενον, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ. μετὰ ταῦτα παρακαλέσας τῇ βακτηρίᾳ τοῦ πνεύματος (ὁ γὰρ παράκλητος τὸ πνεῦμά ἐστι) τὴν μυστικὴν προτίθησι τράπεζαν τὴν ἐξ ἐναντίου τῆς τῶν δαιμόνων τραπέζης ἐτοιμασθεῖσαν· ἐκεῖνοι γὰρ ἦσαν οἱ διὰ τῆς εἰδωλολατρίας τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων ἐκθλίβοντες· ὧν ἐξ ἐναντίου ἢ τοῦ πνεύματος τράπεζα. εἶτα μυρίζει τὴν κεφαλὴν τῷ ἐλαίῳ τοῦ πνεύματος καὶ προθεῖς αὐτῷ οἶνον τὸν τὴν καρδίαν εὐφραίνοντα τὴν νήφουσαν ἐκείνην μέθην ἐμποιεῖ τῇ ψυχῇ στήσας τοὺς λογισμοὺς ἀπὸ τῶν προσκαιρῶν πρὸς τὸ αἰδίον· ὁ γὰρ τῆς τοιαύτης γευσάμενος μέθης διαμείβεται τοῦ ὠκυπόρου τὸ ἀτελεύτητον εἰς μακρότητα ἡμερῶν τὴν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ διαγωγὴν παρατείνων. Τοιαῦτα ἡμῖν ἐν τῷ ἐνὶ τῶν ψαλμῶν χαρισάμενος πρὸς μείζονα καὶ τελεωτέραν εὐφροσύνην ἐν τῷ ἐξῆς ψαλμῷ τὴν ψυχὴν ἐπεγείρει, καὶ, εἰ δοκεῖ, καὶ τούτου τὴν διάνοιαν ὑμῖν παραθώμεθα δι' ὀλίγων ἐπιτεμόμενοι· Τοῦ κυρίου ἢ γῆ καὶ τὸ 9.325 πλήρωμα αὐτῆς. τί οὖν ξενίζη, ὦ ἄνθρωπε, εἰ ὁ θεὸς ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη; κτίσμα γὰρ ἐκείνου ἢ γῆ, διότι καὶ ποίημα. οὐκοῦν οὐδὲν καινὸν οὐδὲ ἕξω τοῦ πρέποντος τὸ εἰς τὰ ἴδια ἐλθεῖν τὸν δεσπότην· οὐ γὰρ ἐν ἀλλοτρίῳ γίνεται κόσμῳ, ἀλλ' ὃν αὐτὸς συνεστήσατο ὁ ἐπὶ θαλασσῶν θεμελιώσας τὴν γῆν καὶ πρὸς τὴν τῶν ποταμῶν δίοδον εὐθετον αὐτὴν εἶναι παρασκευάσας. ὑπὲρ τίνος οὖν ἢ παρουσία; ἵνα σε τῶν βεβημένων τῆς ἀμαρτίας ἐκβαλὼν ἐπὶ τὸ ὄρος ἀγάγη τῆς βασιλείας ὀχήματι πρὸς τὴν ἄνοδον τῇ κατ' ἀρετὴν πολιτείᾳ χρῆσάμενον· οὐ γὰρ ἔστιν ἀνελεθεῖν ἐπὶ τὸ ὄρος ἐκεῖνο, εἰ μὴ <τις> ταῖς ἀρεταῖς συνοδεύσειε ταῖς μὲν χερσὶν ἀθῶος γενόμενος καὶ μηδεμιᾶ πονηρᾶ πράξει ῥυπούμενος, καθαρὸς δὲ τῇ

καρδία πρὸς οὐδὲν μάταιον τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ φέρων μηδέ τινα δόλον τῷ πλησίον ἔξαυτοόμενος. ταύτης τῆς ἀναβάσεως ἔπαθλόν ἐστιν ἡ εὐλογία, τούτῳ δίδωσι τὴν ἀποκειμένην ἐλεημοσύνην ὁ κύριος, Αὕτη ἐστὶν ἡ τῶν ζητούντων αὐτὸν γενεὰ τῶν δι' ἀρετῆς πρὸς ὕψος ἀναβαινόντων καὶ Ζητούντων τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ Ἰακώβ. τὸ δὲ ἐφεξῆς τῆς ψαλμωδίας καὶ αὐτῆς τάχα τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας ἐστὶν ὑψηλότερον· τὸ μὲν γὰρ εὐαγγέλιον τὴν ἐπὶ γῆς τοῦ κυρίου διαγωγὴν καὶ τὴν ἀναστροφὴν διηγῆσατο, ὁ δὲ ὑψηλὸς οὗτος προφήτης ἐκβὰς αὐτὸς ἑαυτὸν, ὡς ἂν μὴ βαρύνοιτο τῷ ἐφορκίῳ τοῦ σώματος, καὶ ταῖς ὑπερκοσμίοις δυνάμεσιν ἑαυτὸν καταμιξὰς τὰς ἐκείνων ἡμῖν φωνὰς διεξέρχεται, ὅτε προπομπεύουσαι τοῦ δεσπότου ἐπὶ τὴν κάθοδον ἐπαρθῆναι κελεύουσι τῶν περιγεῖων ἀγγέλων τῶν τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν πεπιστευμένων τὰς εἰσόδους λέγουσαι· 9.326 Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.

Καὶ ἐπειδὴ εἰς ὃ ἂν γένηται ὁ τὸ πᾶν ἐν ἑαυτῷ περιέχων σύμμετρον ἑαυτὸν τῷ δεχομένῳ ποιεῖ (οὐ γὰρ μόνον ἐν ἀνθρώποις ἀνθρώπος γίνεται, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀκόλουθον πάντως καὶ ἐν ἀγγέλοις γινόμενος πρὸς τὴν ἐκείνων φύσιν ἑαυτὸν συγκατάγει), διὰ τοῦτο χρῆζουσιν οἱ πυλωροὶ τοῦ δεικνύοντος· Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; οὐ χάριν τὸν κραταῖον αὐτοῖς καὶ δυνατὸν ἐν πολέμῳ ὑποδεικνύουσι, τὸν μέλλοντα πρὸς τὸν αἰχμαλωτίσαντα τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν συμπλέκεσθαι καὶ καταλύειν τὸν ἔχοντα τοῦ θανάτου τὸ κράτος, ἵνα τοῦ ἐσχάτου ἐχθροῦ ἀφανισθέντος, εἰς ἐλευθερίαν τε καὶ εἰρήνην ἀνακληθῆ τὸ ἀνθρώπινον. πάλιν διεξέρχεται τὰς ὁμοίας φωνὰς (πεπλήρωται γὰρ ἤδη τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον καὶ κατάρθεται κατὰ τῶν πολεμίων ἡ νίκη καὶ ἐγγήγεται τὸ κατ' αὐτῶν τρόπαιον ὁ σταυρὸς καὶ πάλιν Ἄνέβη εἰς ὕψος ὁ αἰχμαλωτεύων τὴν αἰχμαλωσίαν, ὁ δὸς τὴν ζωὴν τε καὶ τὴν βασιλείαν τὰ ἀγαθὰ ταῦτα δόματα τοῖς ἀνθρώποις) καὶ δεῖ πάλιν ἀνοιχθῆναι τὰς ὑπερκειμένας πύλας αὐτῷ. ἀντιμεταλαμβάνουσι τὴν προπομπὴν οἱ ἡμέτεροι φύλακες καὶ ἀνοιχθῆναι αὐτῷ τὰς ὑπερκειμένας πύλας παρακελεύονται, ἵνα πάλιν ἐν αὐταῖς δοξασθῆ· ἀλλ' ἀγνοεῖται ὁ τὴν ῥυπαρὰν στολὴν τοῦ ἡμετέρου βίου περιβαλλόμενος, οὗ τὸ ἐρύθημα τῶν ἱματίων ἐκ τῆς ληνοῦ τῶν ἀνθρωπίνων κακῶν.

Διὰ τοῦτο παρ' ἐκείνων ἡ ἐρωτηματικὴ αὕτη φωνὴ πρὸς τοὺς προπομπεύοντας γίνεται· Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; εἶτα ἡ τούτων ἀπόκρισις οὐκέτι· ὁ Κραταῖος καὶ δυνατὸς ἐν πολέμῳ, ἀλλά· Κύριος 9.327 τῶν δυνάμεων ὁ τοῦ παντὸς ἐξημμένος τὸ κράτος, ὁ ἀνακεφαλαιώσας τὰ πάντα ἐν ἑαυτῷ, ὁ ἐν πᾶσι πρωτεύων, ὁ εἰς τὴν πρώτην κτίσιν ἀποκαταστήσας τὰ πάντα Αὐτός ἐστὶν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. ὁρᾶτε, ὅπως ἡμῖν γλυκυτέραν τὴν ἑορτὴν ὁ Δαβὶδ ἀπειργάσατο τὴν ἰδίαν χάριν τῆ φαιδρότητι τῆς ἐκκλησίας ἐγκαταμιξὰς. οὐκοῦν μιμησώμεθα καὶ ἡμεῖς τὸν προφήτην, ἐν οἷς δυνατὸν ἐστὶ κατορθῶσαι τὴν μίμησιν, ἐν τῇ πρὸς θεὸν ἀγάπῃ, ἐν τῇ τοῦ βίου πραότητι, ἐν τῇ πρὸς τοὺς μισοῦντας μακροθυμίᾳ, ἵνα γένηται ἡ τοῦ προφήτου διδασκαλία τῆς κατὰ θεὸν πολιτείας χειραγωγία ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.